

УДК 316.362-055.52

АНАЛІЗ ПОГЛЯДІВ НА ЕВОЛЮЦІЮ БАТЬКІВСТВА В ПРАЦЯХ СУЧАСНИХ СОЦІОЛОГІВ

Н. А. Уманець

ORCID 0000-0002-1756-5695

У статті показано, як внаслідок трансформації суспільства в ХХ ст. відбулось ускладнення інституту сім'ї. Актуальність публікації обґрунтована також зростанням у суспільстві тотального відчуження родинних цінностей. Сім'я як багатофункціональний комплексний соціальний інститут має складну внутрішню структуру, однак саме механізми-відносини батьківства забезпечують реалізацію основних її функцій – народження, утримання, соціалізація дитини. Наслідком сучасних трансформацій інституту сім'ї, різноманіття типів і форм сімейних об'єднань стала значна специфіка батьківства в різних сім'ях, плюралізація його форм. Правила і норми, які існували в минулому столітті послабились, через зменшення рівня соціального контролю. І як наслідок, інститут шлюбу та інститут батьківства набувають певного рівня автономії та ускладнення взаємозв'язків між ними. Принципово змінена форма батьківства у сім'ях, які з'явилися внаслідок сучасної модернізації шлюбно-сімейної поведінки населення: однопатьківські сім'ї, реструктуровані сім'ї, сім'ї з дистанційним шлюбом. На основі робіт сучасних соціологів визначаються особливості їхніх поглядів на еволюцію інституту батьківства. Виокремлюються різні аспекти розвитку батьківства як цілісного соціального інституту, через оцінку його змін в суспільстві. Дана публікація не вичерпує усі аспекти заявленої проблеми. До подальшого вивчення віднесено питання діяльності батьківських груп в сучасних умовах. Вивчення і розвиток батьківства визначено актуальним завданням в умовах демографічних змін.

Ключові слова: батьківство, сім'я, міжпоколінні зв'язки, моделі батьківства, біологічні батьки, соціальне батьківство, біосоціальний підхід.

Постановка проблеми. Впродовж ХХ століття відбулися важливі економічні та соціокультурні зрушення, що визначили зміни інститутів, моделей та практик батьківства у сучасних суспільствах. Трансформації у

сфері шлюбності, плюралізація форм та типів сім'ї торкаються не тільки сфери подружніх/партнерських та міжпоколінних зв'язків, а також і сфери відносин матерів, батьків та дітей. Зокрема, батьківство стає раціонально планованим, рефлексивним, відділяється від шлюбу, плюралізуються його моделі. Тема еволюції поглядів батьківства для сучасної науки є актуальною, бо в Україні дослідники ретельно не вивчали цю проблему.

Протягом тривалого часу інститут шлюбу та інститут батьківства були взаємопов'язані, тому їх розглядали в межах проблем сім'ї. П. Сорокін, окрім «шлюбу як статевого союзу», окремо розглядав «союз батьків і дітей» та аналізував історичну динаміку цього елемента як інституту сім'ї. Внаслідок трансформації суспільства в ХХ ст. відбулось ускладнення інституту сім'ї. Правила і норми, які існували в минулому столітті (залежність дітонародження від шлюбу) послабились, через зменшення рівня соціального контролю. Як наслідок, інститут шлюбу та інститут батьківства набувають певного рівня автономії та ускладнення взаємозв'язків між ними. Сучасне суспільство досі продовжує стимулювати ці зміни. Для прикладу, на законодавчому рівні діти, народжені поза шлюбом, мають такі ж права, як і діти, народжені в сім'ї. А матерям, які самі виховують своїх дітей, виплачують спеціальну допомогу. Таким чином, суспільство і сьогодні впливає на автономізацію інституту батьківства.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Одним з перших ввів поняття «потреби в дітях» в своїх працях А. Антонов. Він ще на початку 1990-их рр. почав використовувати термін «батьківство». На Заході (переважно в США) проводили багато досліджень батьківства, переважно в межах теорії розвитку сім'ї: Е. Дюваль (1969), Р. Хілл (1964), Р. Ла Росса (2005), переходу до батьківства і переживання батьками нормативних стресів під час дорослішання дитини, народження наступних дітей. Також у своїх роботах батьківство як соціокультурний феномен розглядає М. Мід.

Активно досліджували батьківство в російській соціології сім'ї. Серед науковців виділяють А. Антонова, В. Медкова (соціально-демографічні дослідження народжуваності), С. Голода (історичні аспекти відношення батьків до дітей, нові структурні форми батьківства). Проблеми монобатьківських і неповних сімей досліджують В. Бодрова, О. Ісупова, О. Ярьська-Смірнова. Гендерний підхід до аналізу батьківства та природи потреби в дітях, ролей, статусів чоловіків і жінок у сім'ї та суспільстві реалізують І. Жеребкіна, О. Здравомислова, І. Неудачина.

В Україні серед соціологів, які займаються цією проблемою сьогодні можна зазначити О. Стрельник. Вона досліджує соціальне конструювання

батьківства. Л. Слюсар вивчає трансформацію батьківства у системі відносин сім'ї. Також цікавиться питанням батьківства українська педагогіка. Серед педагогів можна виділити праці Т. Алексеєнко, І. Беха та О. Вишневецького, які досліджують родинне виховання, усвідомлене батьківство, підготовку батьків до виховання, взаємини батьків та дітей.

Грунтовно розглянув проблему батьківства не тільки з соціологічної, але й культурологічної точки зору, радянський та російський соціолог, антрополог, філософ І. Кон. На особливостях проявів батьківства він акцентує увагу у книзі «Етнографія батьківства. Батьківство як соціокультурний феномен». Саме в цій праці він виділив історичні зміни інституту батьківства. З сучасних соціологів, які досліджують даний феномен слід виділити Т. Гурко, яка в своїй роботі «Батьківство: соціологічні аспекти» виділяє те, як внаслідок трансформації сім'ї змінюється батьківство, Ж. Чернову та її публікації стосовно сучасних моделей батьківства. В їхніх працях можна побачити вичерпні дослідження стану батьківства в сучасному суспільстві.

В нашій статті будуть проаналізовані саме праці науковців сьогодення: О. Стрельник, Т. Гурко, Ж. Чернової та І. Кона. Адже, порівнюючи аналіз поглядів І. Кона та сучасних соціологів, можна буде виокремити різні аспекти розвитку батьківства як цілісного соціального інституту, через оцінку його змін в суспільстві.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі аналізу наукових бачень сучасних соціологів визначити особливість їхніх поглядів на еволюцію інституту батьківства.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Протягом ХХ-ХХІ ст. науковці почали виділяти батьківство, як окремий об'єкт досліджень. Вони піднімали питання індивідуалізації, автономізації батьківства від шлюбу, біологічних та сексуальних основ. Для вивчення цього феномену соціологи використовували біосоціальний, культурний та інші підходи.

В ХХ ст. на батьківство дивились як на диференціацію подружніх ролей – батьківство та материнство. Тому найкращим підходом для вивчення даного питання вважали біосоціальний. В ньому досліджували, яким чином соціальне середовище впливало на формування норм для матерів та батьків. Одним із дослідників, який працював у цьому напрямі, був І. Кон. Він був одним із перших науковців, який описував батьківство як окремий соціокультурний феномен. Особливо у його праці «Ребенок и общество» (1988) були підняті питання: чи батьківство є соціокультурним, біологічним чи біосоціальним явищем, та як його компоненти (батьківство і материнство) взаємодіють між собою.

Батьківську турботу І. Кон (1987) описував спочатку з біологічних ознак. Адже турбота батьків має свої біологічні передумови, хоч вона істотно відрізняється у різних видів. Загальний стиль догляду, генетично запрограмований і варіює від одного виду до іншого, причому його властивості розрізняють біологічні види один від одного. Важливу роль відіграють при цьому також екологічні умови (Кон, 1987, с. 27).

Завдяки цим генетичним установкам та історичному перебігу обставин батьківство постійно еволюціонує. Саме батьківська турбота є тривалим і суперечливим феноменом історичного розвитку. Ще на ранніх стадіях розвитку людства індивідуальне батьківство взагалі не інституціоналізувалося, догляд за дітьми та їх виховання було виключно завданням родової общини. В таких умовах індивідуальний зв'язок між дитиною та її біологічними батьками не підтримувався. Як правило, в таких сім'ях діти були економічно важливими, бо сини ставали робочою силою, а дочки приносили своєрідний викуп (Кон, 1988, с. 214).

Проте, навіть на початку ХХ ст. не було загально прийнятої думки, що батьки повинні жити заради дітей. Хоча не варто прирівнювати всіх до однієї характеристики, бо стилі батьківської поведінки можуть відрізнятися у різних сім'ях. Єдиною спільною характеристикою сім'ї того часу були роль матері та батька, які тісно пов'язані за статевим символізмом, статевою стратифікацією, включаючи диференціацію подружніх ролей, – статус матері і батька неможливо відділити від статусів жінки і чоловіка.

До сих пір про батьківські почуття і поведінку говорилося «сукупно». Але фактично ми маємо справу з двома різними соціальними інститутами – батьківством і материнством. У чому ж полягають, чим розрізняються, мотивуються і обґрунтовуються їх ролі. Співвідношення батьківства і материнства – один з аспектів більш загальної статевої ролі диференціації, що має не тільки соціальні але й біологічні передумови. Оскільки мова йде про продовження роду, логічно припустити, що роль біологічних факторів є значно вищою, ніж у багатьох інших сферах статевого розподілу тісно пов'язаних з репродуктивною функцією. Однак слід підкреслити, що ці статеві відмінності відносні, індивідуально-варіабельні, і ніжність у жінок не обов'язково спрямована на дитину. Тому відомі психологи, антропологи і соціологи вельми скептично ставляться до спроб пояснити материнську поведінку виключно «материнським інстинктом» (Кон, 1987, с. 30-31). Тому все ж найкращим підходом для розгляду даного питання варто вважати біосоціальний підхід. Грунтуючись на поглядах американського соціолога А. Россі, І. Кон запевняє, що вродженні властивості формують рамки, в яких відбувається соціальне навчання, і впливає на швидкість засвоєння навичок поведінки для

чоловіків чи жінок, які суспільство вважає нормативними для певної статті (Кон, 1988, с. 223-224).

Хочемо зазначити, що і в XXI ст. біосоціальний підхід продовжують використовувати науковці. Одним з представників цього підходу є соціолог Т. Гурко. Вона зазначає, що сучасне поняття «батьківства» розширюється, внаслідок збільшення різноманітності «батьківських статусів». Тепер поняття «біологічні батьки» є неоднозначним, тому що з'явилися генетичні матері і батьки, прийомні батьки, сурогатні матері, причому юридичні норми стосовно «сурогатного материнства» прописані, а соціальні норми є чітко невизначеними (Гурко, 2013, с. 10).

Також Т. Гурко описувала трансформацію сучасного батьківства, яке набувало все більших змін, аніж в XX ст. Вона описала його відділення від біологічної основи та відділення від сексуальної основи. Відділення інституту батьківства від сексуальної основи відбувається тоді, коли зачаття відбувається шляхом штучного запліднення, з використання батька-донора, а виношування дитини за допомогою сурогатної матері (Гурко, 2003, с. 68). Відділення батьківства від біологічної основи відбувається, коли багато матерів та батьків не живуть разом з дітьми, а деякі з них є «епізодичними батьками» (дітей, наприклад, виховує бабуся). Також є батьки, які взагалі не підтримують ніяких контактів із дітьми, та вони продовжують залишатись тільки біологічними батьками. Збільшується кількість вітчимів та мачух в сучасних сім'ях (Гурко, 2003, с. 65).

Внаслідок розвитку медицини, зменшення рівня соціального контролю та зміни соціальної політики у XXI ст. погляди на батьківство урізноманітнилися. Тепер це питання досліджували не лише як репродуктивну функцію людини, розподіл ролей між матір'ю та батьком, а й етапи формування батьківства: через які чинники воно формується, які соціальні інститути здійснюють вплив на його розвиток.

Наприклад, український соціолог О. Стрельник запевняє, що одним з першоджерел, які формують громадське бачення батьківства це є ЗМІ. За її спостереженнями, вони висвітлюють феномен батьківства, стосунки батьки-діти сьогодні у зовсім критичних проявах. «Кризовий стан» сучасного батьківства, а надто материнства, перетворився на закономірність в багатьох академічних соціальних дослідженнях та гострих суспільних дискусіях. Сучасне батьківство регулярно є предметом теленовін, які рясніють картинами про насильство батьків над дітьми та про дітей, залишених без батьківського догляду й піклування. Внаслідок цього, на думку О. Стрельник, виникає виключно «моральна паніка» стосовно батьківської безвідповідальності, демонізація сучасних батьків та

дітей, а також ностальгія за «втраченими духовними та сімейними цінностями» (Стрельник, 2015, с. 49).

Хоч завдання виховати дитину в суспільстві XXI ст. розглядається як досить важке, щоб покласти його тільки на батьків, але передумовою сімейного неблагополуччя все ж визначається проблема батьківської безвідповідальності. Часто батьків в державі визначали лише як демографічний ресурс, покликаний вирішувати завдання демографічного розвитку країни. Цим ставленням держава спровокувала ряд проблем, якими рясніють сучасні ЗМІ: соціальне сирітство, діти, залишені без догляду батьків, безпритульні діти, діти-жертви насильства, залежність дітей від комп'ютерних ігор та Інтернету.

Це все спричиняє певну «моральну паніку» в суспільстві і викликає думку, що сучасне батьківство переживає кризовий стан на етапі свого розвитку. Про невідповідність сучасним реаліям та «моральну паніку» ще в XX ст. писав І. Кон. Він також описував стереотип, який побутував тоді, про слабкість та невідповідальність «сучасного батька» (Кон, 1987, с. 33). Тоді також уявлення про становище і функції батька в радянській масовій і фаховій літературі висвітлювались зазвичай негативно. Таким чином, О. Стрельник, також як І. Кон, зазначає, що відрізнити реальне зростання насильства над дітьми, ставлення суспільства до «сучасного батька» від ілюзій масової свідомості, схильної ностальгічно ідеалізувати минуле, – надзвичайно важко.

Проте, одна з сучасних соціологів, можна сказати, не погодилась із попередніми дослідниками, які намагались знайти спільні характеристики батьківства. На думку Ж. Чернової, «батьківство є гетерогенним феноменом, в якому співіснують, а іноді й протирічать один одному різні уявлення, щодо організації виховання дітей, хто і в якій формі має його здійснювати» (Чернова, 2013, с. 25). Тому провівши власне дослідження, вона вивела декілька ідеал-типових моделей батьківства:

- *батьківство як репродукція* (батьківство розглядається з точки зору виконання специфічних функцій чоловіка та жінки. Для цієї моделі не є характерним плановане народження дитини. Материнство є біологічно зумовленою функцією жінки, яка є основним суб'єктом догляду за дитиною. В той час як головна функція батька виражається в економічному утриманні сім'ї);

- *батьківство як підтвердження гендерно-нормативної ролі* (характеризується чітким розмежуванням чоловічих та жіночих ролей. Роль жінки полягає в тому, щоб в певному віці стати матір'ю. Адже материнство виступає основою жіночої ідентичності. В чоловіків батьківство

виражається як наслідок зрілості та мужності. Але у вихованні дитини роль батька буде епізодичною);

- *батьківство як обов'язок* (батьківство як потреба для забезпечення благополуччя дитини. Матері відчувають себе «розірваними» між домом та роботою, кар'єрним зростанням та відсутністю вільного часу. Батько виконує роль матеріального забезпечення сім'ї);

- *батьківство як один із життєвих проектів* (батьківство є наслідком обдуманого вибору пари, яка пов'язує момент народження дитини та життєві плани. Основою цієї моделі є пошук балансу між професійними, сімейними та батьківськими ролями);

- *батьківство як сфера самореалізації* (метою є реалізація особистості в батьківстві. Такий тип більш характерний для матерів, які роблять вибір між роботою і дітьми, на користь материнства. Такий вибір є результатом порозуміння між партнерами. Досягнення дитини розглядаються як особисті досягнення батьків) (Чернова, 2013, с. 16-24).

Проте варто зазначити, що ці варіанти моделей можуть переплітатися між собою. Тому що вони можуть характеризувати різні етапи в життєдіяльності сім'ї. Через різноманітність моделей, можна стверджувати, що батьківство є гетерогенним феноменом, в якому співіснують, а іноді і протирічать один одному різні уявлення щодо організації виховання дітей, хто і в якій формі має його здійснювати. Спільним для всіх ідеал-моделей батьківства є погляди на те, що у віці 1,5-2 роки найкращим є саме материнський догляд за дитиною. В більшості моделей роль самого батька виступає епізодичною і обмежується виконанням певних функцій по догляду та вихованню.

На закінчення можна підкреслити, що становлення і ефективне функціонування батьківства характеризується узгодженням уявлень чоловіка й жінки відносно ролі батьків, функцій, розподілу відповідальності та обов'язків. Розвинена форма батьківства характеризується відносною стійкістю, стабільністю й реалізується в узгодженості уявлень подружжя про батьківство, компліментарність динамічних проявів батьківства. Сучасне батьківство є гетерогенним, і формується воно під впливом біологічних, соціальних, культурних, релігійних, політичних та ЗМІ дискурсах.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Зробивши аналіз праць сучасних дослідників у вивченні питання еволюції батьківства, можна зробити наступні висновки: інститут батьківства наприкінці ХХ та на початку ХХІ ст. індивідуалізується від інституту шлюбу (монобатьківські сім'ї); поняття «батьківства» розширюється, внаслідок збільшення різноманітності «батьківських статусів» («сурогатне

материнство», «соціальний батько/матір», «прийомні батьки»); внаслідок трансформації інститут батьківства відділяється від біологічної та сексуальної основ; батьківство є гетерогенним феноменом (Ж. Чернова виділяє моделі батьківства); «кризовий стан» сучасного батьківства, а надто материнства, створюється на основні дискурсу в ЗМІ.

Експертне знання виступає одним із перших механізмів конструювання батьківства. Завдяки цьому сьогодні триває інституціоналізація батьківства. Тепер термін «батьківство» відділяється від суто біологічної основи. Наразі його декларують як діяльність, що містить певні знання, навички виховання, що можна визначити як професіоналізацію батьківства. Отже можна стверджувати, що інститут батьківства продовжує еволюціонувати і сьогодні. Сучасне поняття «батьківства» розширюється, ролі та функції батьків урізноманітнюються, вплив зовнішніх факторів збільшується, а соціальний контроль над ним зменшується. Тому варто продовжувати проводити дослідження цього феномену надалі.

Література

1. Актуальные проблемы родительства в России / Отв. ред. Т. А. Гурко. Москва: Институт социологии РАН, 2013. 209 с. URL : <http://www.isras.ru/publ.html?id=3015> (дата звернення : 30.11.2018).
2. Гурко Т. А. Родительство: социологические аспекты. Москва: Институт социологии РАН, 2003. 164 с. URL : <http://www.isras.ru/publ.html?id=577> (дата звернення : 30.11.2018).
3. Кон И. С. Материнство и отцовство в историко-этнографической перспективе. *Советская этнография*. 1987. №6. С.26-37.
4. Кон И. С. Ребенок и общество: (Историко-этнографическая перспектива). Москва: Наука, 1988. 270 с.
5. Стрельник О. О. «Погані батьки»: соціальне конструювання батьківства як проблеми. *SOCIOPOSTIR: міждисциплінарний електронний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи*. 2015. №4. С.48-54. URL : <http://periodicals.karazin.ua/sociopostir/article/view/4249/3829> (дата звернення : 22.11.2018).
6. Чернова Ж. В., Шпаковская Л. Л. Дискурсивные модели современного российского родительства. *Женщина в российском обществе*. 2013. №2. С.14-26. URL : <http://womaninrussiansociety.ru/article/chernova-zh-v-shpakovskaya-l-l-diskursivnye-modeli-sovremennogo-rossijskogo-roditelstva-str-14-26/> (дата звернення : 22.11.2018).

References

1. Gurko, T. A. (Ed.). (2013). *Aktualnyye problemy roditelstva v Rossii [Actual problems of parenthood in Russia]*. Moscow: Institut sotsiologii RAN, 209s. <http://www.isras.ru/publ.html?id=3015> (date of appeal: 30.11.2018) (rus).

2. Gurko, T. A. (2003). *Roditelstvo: sotsiologicheskie aspekty [Parenthood: Sociological Aspects]*. Moscow: Institut sotsiologii RAN. Retrieved from <http://www.isras.ru/publ.html?id=577> (date of appeal: 30.11.2018) (rus).
3. Kon, I. S. (1987). *Materinstvo i otsovstvo v istoriko-etnograficheskoy perspektive [Maternity and paternity in the historical and ethnographic perspective]*. *Sovetskaya etnografiya*, #6, 26-37 (rus).
4. Kon, I. S. (1988). *Rebenok i obshchestvo: (Istoriko-jetnograficheskaja perspektiva) [Child and Society: (Historical and Ethnographic Perspective)]*. Moscow: Nauka (rus).
5. Strelnyk, O. O. (2015). *"Pohani batky": sotsialne konstruiuvannia batkivstva yak problemy [Bad Parents": Social Constructing of Paternity as a Problem]*. *SOCIOPROSTIR: mizhdystsylinarnyi elektronnyi zbirnyk naukovykh prats z sotsiolohii ta sotsialnoi robot*, #4, 48-54. Retrieved from <http://periodicals.karazin.ua/socioprostitir/article/view/4249/3829> (date of appeal: 22.11.2018) (ukr).
6. Chernova, Zh. V., & Shpakovskaya, L. L. (2013). *Diskursivnye modeli sovremennogo rossiyskogo roditelstva [Discursive Models of Modern Russian Parenthood.]*. *Zhenschina v rossiyskom obschestve*. #2, 14-26. Retrieved from <http://womaninrussiansociety.ru/article/chernova-zh-v-shpakovskaya-1-l-diskursivnye-modeli-sovremennogo-rossiyskogo-roditelstva-str-14-26/> (date of appeal: 22.11.2018) (rus).

АНАЛИЗ ВЗГЛЯДОВ НА ЭВОЛЮЦИЮ РОДИТЕЛЬСТВА В ТРУДАХ СОВРЕМЕННЫХ СОЦИОЛОГОВ

Н. А. Уманец

В статье показано, как в результате трансформации общества в XX в. происходит усложнение института семьи. Актуальность публикации обоснована также ростом в обществе тотального отчуждения семейных ценностей. Семья как многофункциональный комплексный социальный институт имеет сложную внутреннюю структуру, но именно механизмы-отношения родительства обеспечивают реализацию основных ее функций – рождение, содержание, социализация ребенка. В результате современной трансформации института семьи, многообразия типов и форм семейных объединений возникли значительные различия в выполнении функций родительства в разных семьях, т. е. плюрализация форм родительства. Правила и нормы, которые существовали в прошлом веке ослабли, из-за уменьшения уровня социального контроля. И как следствие, институт брака и институт родительства приобретают определенного уровня автономию и усложнение взаимосвязей между ними. Принципиально изменена форма родительства в семьях, которые появились в результате современной модернизации брачно-семейного поведения населения: в семьях с одним родителем, реструктурированных семьях, семьях с дистанционным браком. На основе работ современных социологов определяются особенности их взглядов на эволюцию

института родительства. Выделяются различные аспекты развития родительства как целостного социального института, через оценку его изменений в обществе. Данная публикация не исчерпывает все аспекты заявленной проблемы. К дальнейшему изучению отнесен вопрос деятельности родительских групп в современных условиях. Изучение и развитие родительства определено как актуальная задача в условиях демографических изменений.

Ключевые слова: родительство, семья, межпоколенные связи, модели родительства, биологические родители, социальное родительство, биосоциальный подход.

ANALYSIS OF VIEWS ON THE EVOLUTION OF PARENTHOOD IN THE WORKS OF CONTEMPORARY SOCIOLOGISTS

N. A. Umanets

The article shows how as a result of the transformation of society in the XX century complex changes of the institute of the family take place. The topicality of the publication is also grounded on the growth in society of the total estrangement of family values. The family as a multifunctional social institution has a complex internal structure, but the mechanisms of parenting relationship provide the realization of main family functions – birth, maintenance, and socialization of the child. Specificity of parenthood in different families and pluralization of parenting forms are the consequences of the modern transformation of the family and different types of family associations. The rules and norms that existed in the last century have weakened, due to the reduction of the level of the social control. As a consequence, the institution of marriage and the institution of parental authority acquired a certain level of autonomy and the complication of the interrelationship between them. The form of parenthood is fundamentally changed in families that emerged as a result of modernization of marriage and family behaviour of the population: family with single parent, restructured family, family with long-distance marriage. Based on the works of the contemporary sociologists, the peculiarities of their views on the evolution of the institution of parenthood are determined. Different aspects of the development of parenthood as a holistic social institution are distinguished, through the assessment of its changes in society. This publication does not cover all aspects of the problem. The study and development of the parenting is identified as an urgent task in conditions of demographic changes.

Key words: Parenting, family, intergenerational relations, parenting models, biological parents, social parenthood, biosocial approach.

Уманець Наталія Анатоліївна – старший викладач кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка» (м. Львів, Україна). E-mail: natalia.11@ukr.net

Umanets Natalia Anatolievna – Senior Lecturer at the Department of Sociology and Social Work, Lviv Polytechnic National University (Lviv, Ukraine). E-mail: natalia.11@ukr.net